

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Meddelat 2012-09-19

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst.

10 kap. 8§ första stycket och 30 kap. 7 § i kyrkoordningen

A har yrkat att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska pröva om B i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

Ansvarsnämnden har denna dag behandlat ytterligare anmälningar mot B; en av A och en av C, se beslut nr 6/2012 och 7/2012.

A har i sin anmälan till Ansvarsnämnden, med rubriken

"Lögnaktig uppgift i Z domkapitels protokoll 28 mars 2011", anført i huvudsak följande. "I det ärende som rör Z domkapitels beslut den 28 mars 2011 att bl.a. förklara mig illojal har domkapitlets ordförande som del i det protokollförda beslutet låtit ingå uppgift om mig att 'enligt egen utsago, förrättar han inte så många vigslar varje år'. Protokollet har verbformen presens och begreppet är förstärkt med ordet varje. Att uppgiften är falsk och en lögn var för mig klart när jag efter 24 års sjukpensionering vid 81 års ålder den 1 april 2011 första gången såg uppgiften i beslutet från domkapitlet, där jag låg i min sjuksäng efter två svåra fallolyckor under år 2011. Almanackor visar att under de 24 åren mellan dag ett av min sjukpensionering och domkapitlets beslut hade jag endast fyra vigslar, alla knutna till familjen under förra årtusendet. När jag insåg svaret på frågan vem som gav domkapitlet uppgiften, sände jag snabbt en fråga per brev om det och hoppades att vederbörande skulle framträda. När domkapitlets svar uteblivit lämnar jag här min redogörelse. Domkapitlet redovisar ingen skriftlig källa till orden 'enligt egen utsago...' I grupp har jag inte mött ledamöterna. Så 'egen utsago' kan språkligt endast avse något jag skulle ha sagt till en enda av vid sammanträdet enl. protokollets uppgift närvarande sex personer. Enda kontakten har via mejl varit skriftlig med sekreteraren D. Ledamöterna E och F har jag varken känt till tidigare, träffat eller talat med. Ledamoten G träffade jag någon enstaka gång under X-tiden när vi bodde i samma stad. Ingen kontakt har funnits mellan oss sedan jag blev sjukpensionerad den 1/5 1987 eller sedan vi flyttat till Y vid månadsskiftet jan.-febr. 1998. Logiken lämnar redan ett resultat, som utmanar vars och ens normala föreställning. De två återstående ledamöterna är präster, normalt höjda över misstanke om orätt. De är vice ordf. domprost H och domkapitlets ordf. biskop B. Ett naturligt tillfälle till kontakt för samtal mellan mig och H vid vår sons död 1998, när H var hans kyrkoherde, blev inte av. Varken då eller vid någon senare tidpunkt har något samtal förekommit. Min analys är slutförd med ett svar som är tydligt för var och en. Biskop B kvarstår enligt den logiska analysen som domkapitlets källa till det lögnaktiga påståendet. Domkapitlets källa 28 mars 2011 till orden 'enligt egen utsago...' bör framträda självmant.

Varje ledamot kan för sin del enskilt avgöra sanningen i sitt fall. Omsorgen om domkapitlets trovärdighet borde leda till att sanningen redovisas. Minsta misstanke om lögn rubbar trovärdigheten för hela det beslut i vilket denna ingår. När jag blev utsatt för denna lögn var även den som juridiskt sakkunnig invalde ledamoten en av de beslutande i ett enhälligt beslut. Detta intressanta bör uppmärksammas när frågan om rättssäkerheten i Z domkapitels beslut ifrågasätts."

B har i yttrande, till största del gemensamt för ärendena AN 2012/6 - AN 2012/8, anført följande.

"Domkapitlets handläggning

Inledningsvis vill jag redogöra för hur handläggningen i Z stifts domkapitel har gått till i fråga om A:s behörighet som vigselförrättare och därefter som präst i Svenska kyrkan.

Som väl känt hade domkapitlet i Z stift, likväl domkapitlet i övriga stift, efter kyrkomötets beslut i oktober 2009 att förmedla uppgifter till Kyrkostyrelsen om stiftets präster. Kyrkokansliet ansökte därefter hos Kammarkollegiet om behörighet som vigselförrättare för dessa präster. I enlighet med kyrkomötets beslut skulle behörighet sökas för alla präster, endast de som av svår sjukdom, såsom

demens, var oförmögna att uppfylla de kunskaps- och lämplighetskrav som lagstiftningen ställer skulle undantas.

Under december 2009 påbörjades arbetet med att sammanställa listor över Z stifts präster inför kommande ansökningar. Utgångspunkten för detta arbete var Svenska kyrkans organisationsregister. Den 20 januari 2010 sändes ett brev till samtliga registrerade präster utan anställning i Svenska kyrkan, främst emeritipräster, med ett antal frågor. Syftet med frågorna var att ge domkapitlet en bild av hur ofta dessa präster utförde kyrkliga handlingar samt utröna om det fanns några präster som inte skulle inneha vigselförrättarbehörighet p.g.a. demenssjukdom eller liknande. Vidare syftade skrivelsen till att informera om de nya bestämmelserna samt om den informationsträff som skulle hållas särskilt för emeritipräster.

Efter detta utskick framkom att det av någon anledning fanns präster i Z stift som inte fanns registrerade i organisationsregistret. Det har inte gått att utröna varför dessa präster fallit ur systemet men möjligen har det skett vid någon konvertering eller liknande. Klart är dock att detta inte var ett problem unikt för Z stift, utan gällde många stift.

Den 27 april 2010 inkom en skrivelse från A där han bl.a. undrade varför han ej hade fått del av utskicket till emeritiprästerna. Skrivelsen besvarades av stiftsjuristen D samma dag. A skickade ytterligare en e-post den 28 april 2010 och ifrågasatte varför han inte fanns registrerad i organisationsregistret m.m. Stiftsjuristen svarade honom samma dag och detta datum översändes också besked till A om att han registrerats in i organisationsregistret samt att hans uppgifter förmedlats till kyrkokansliet för vidarebefordran till Kammarkollegiet. A fick därefter den sökta behörigheten som vigselförrättare.

Den 11 maj 2010 skrev A till stiftsjuristen med negativa synpunkter på hur hon hanterat ärendet. I denna e-post uppgav han i fråga om sitt vigselförordnande att 'Med största sannolikhet kommer denna handling att ligga oanvänd i en skrivbordslåda'. Även denna skrivelse besvarades av stiftsjuristen samma dag som den kom in.

Den 29 november 2010 inkom till domkapitlet, via kyrkokansliet, en skrivelse från Kammarkollegiet där Svenska kyrkan gavs möjlighet att yttra sig över A:s begäran att befrias från sin vigselrätt inom Svenska kyrkan. Domkapitlet yttrade sig den 7 december 2010 och framhöll inställningen att en präst i Svenska kyrkan ska ha vigselförrättarbehörighet. Kammarkollegiet beslutade dock den 13 januari 2011 att återkalla As förordnande som vigselförrättare inom Svenska kyrkan. Med anledning av A:s ställningstagande att begära att befrias från sin vigselförrättarbehörighet öppnade domkapitlet ett tillsynsärende. A fick därvid tillfälle att yttra sig i ärendet och att besvara tre frågor. När något svar inte inkommit inom det angivna svarsdatumet skickades domkapitlets begäran om yttrande ut ännu en gång, denna gång med REK och mottagningsbevis. A inkom med ett yttrande den 18 mars 2011. Vid domkapitlets sammanträde den 28 mars 2011 behandlades ärendet och domkapitlet beslutade att det saknades skäl till att vidtaga någon åtgärd mot A enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen.

Efter domkapitlets beslut inkom flera skrivelser till domkapitlet och biskopen från A, I samt C. Med anledning av detta sammanträffade jag med C den 9 september 2011 (mer om detta nedan). C:s frågor besvarades därefter även i ett brev. Kopia av detta brev sändes även till I.

Den 19 december 2011 inkom A med en begäran om att förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst som präst till domkapitlet. Domkapitlet beslutade den 13 januari 2012, i enlighet med 31 kap. 11 § 2 p. kyrkoordningen att förklara honom obehörig. A överklagade beslutet till Svenska kyrkans överklagandenämnd som i beslut 8/2012 avvisade överklagandet.

Om domkapitlets handläggning

Jag kan konstatera att A drabbats av att exkluderas från ett utskick från domkapitlet eftersom han av okänd anledning inte fanns registrerad i organisationsregistret. Detta var naturligtvis inte bra och jag samt stiftets ansvariga handläggare har ett flertal gånger beklagat att detta skedde till A.

För övrigt har dock ärendet handlagts i enlighet med kyrkoordningen och gällande rutiner för

domkapitlet. Handlingarna har diarieförts och fram till dess att ärendena avslutats har alla frågor besvarats omgående. När någon begärt att få ut handlingarna har det prövats i enlighet med kyrkoordningens bestämmelser.

Beträffande lögnaktig uppgift i domkapitlets beslut

Se ovan om vad A uppgett i sin e-post den 11 maj 2010. Samtliga inkomna handlingar i ärendet har utgjort domkapitlets beslutsunderlag. Det har hela tiden stått klart att uppgiften inkommit från A själv. Domkapitlets formulering är en tolkning av As uppgift. Vad jag förstår kan detta inte utgöra en lögn då uppgiften i sig är med sanningen överensstämmande.

A har, på begäran, fått handlingarna i ärendet utlämnade till sig.

Avslutande synpunkter

C har under rubriken 'Skandal i Z stift' den 11 februari 2012 skickat en uppmaning till Z stifts församlingar samt alla stift att inkomma till domkapitlet med begäran om att domkapitlet ska besvara A:s ställda fråga. Inte ett enda sådant brev har inkommit till domkapitlet. Jag har därmed inte uppfattat att det råder en uppfattning i stiftet om att jag inte agerat korrekt i detta avseende. I detta ärende har jag försökt att agera i enlighet med rådande bestämmelser och vad jag själv bedömt varit klokt. När jag i september 2011 skrev mitt brev till A så var det skrivet med en uppriktig vilja att få mötas i en dialog.

Jag har i efterhand beklagat att jag inte tidigare försökte ta kontakt med A, men jag har följt domkapitlets rutin avseende min roll som pastor pastorum (se ovan). Det faktum att ärendet avskrevs och inte ledde till någon påföljd och den aggressiva ton som varje skriftväxling mellan A och domkapitlet tidigare utlöst gjorde också att jag hade svårt att bedöma värdet av fler eller utökade kontakter."

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (Robert Schött, Ingemar Söderström, Thomas Stoor och Monica Andréasson) anförde i beslut den 19 september 2012 följande.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd är ett särskilt organ tillsatt av Kyrkomötet. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen.

Enligt 10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen ska Ansvarsnämnden pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst.

I egenskap av tillsynsorgan får Ansvarsnämnden med tillämpning av 57 kap. 3 § kyrkoordningen även utan anmälan ta upp frågor om hur biskoparna utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vagningslöften.

Ansvarsnämnden ska med tillämpning av 30 kap. 4 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om han eller hon har övergett Svenska kyrkans lära, genom egen ansökan begär det eller har utträtt ur Svenska kyrkan.

Ansvarsnämnden får med tillämpning av 30 kap. 5 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om biskopen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vagningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vagningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

A har invänt mot att formuleringen "enligt egen utsago, förrättar han inte så många vigslar varje år" har använts i domkapitlets beslut den 28 mars 2011 i ett tillsynsärende mot honom. Enligt A är uppgiften falsk och hans uppfattning är att det är B som är källan till påståendet.

Domkapitlet är, såsom beslutande organ, i dess helhet ansvarigt för formuleringarna i ett enhälligt beslut. Alla ledamöter står således bakom formuleringarna i ett sådant beslut.

Enligt Ansvarsnämnden har A inte anfört någon omständighet som talar för att B skulle ha försett domkapitlet med felaktiga uppgifter i tillsynsärendet.

Ansvarsnämnden finner sammanfattningsvis att det inte har framkommit något i ärendet som skulle kunna innebära att B i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

A:s anmälan föranleder mot bakgrund av ovanstående inte någon åtgärd från Ansvarsnämndens sida. Ärendet avskrivs därför från vidare handläggning.
Ansvarsnämndens beslut får enligt 14 kap. 8 § kyrkoordningen inte överklagas.

Ansvarsnämndens beslut: A:s anmälan ger inte anledning till åtgärd av Ansvarsnämnden. Ärendet skrivs av.

Ärendenummer: AN 2012/6

Beslut: 5/2012